

Географія туристичних потоків Львівської області

Розглянуто підхід до визначення поняття туристичного потоку, його типізаційних та структурних особливостей. Проаналізовано передумови виникнення та територіального скерування туристичних потоків Львівської області, зроблено акцент на основних туристичних центрах та районах, найпривабливіших із туристичного погляду. Встановлено співвідношення кількості іноземних туристів та готельних підприємств різних районів.

Ключові слова: туристичний потік, туристична привабливість, передумови розвитку туризму, територіальна відмінність, туристичні центри, готельні заклади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Значення туризму у світі важко переоцінити, оскільки саме він робить великий внесок у зміцнення контактів і встановлення добрих відносин між країнами, поліпшує порозуміння між народами, виступає чинником зміцнення авторитету держави на міжнародній арені, формує її ідентичність та імідж, національну гідність, удосконалює особистість та суспільство, стимулює розвиток світової торгівлі, гуманітарних сфер, міжнародного співробітництва, відродження культурної спадщини та традицій, залучає інвестиції, сприяє розвитку інфраструктури тощо.

Для України туризм є одним із показників її іміджу у світі. Проте для виявлення справжньої картини функціонування галузі потрібно проводити аналіз туристичних потоків, що допоможе вивчити реальну картину попиту та пропозиції туристичних послуг, дасть змогу побачити сучасні особливості регіонів України з погляду туристичної привабливості.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Обрана тематика не нова в сучасних наукових дослідженнях і розглядається у працях вітчизняних і зарубіжних учених, де висвітлено фундаментальні положення щодо суті, структури та видів туристичних потоків. До них належать наукові доробки М. Крачило, О. Любіцевої, М. Мироненка, М. Пістуна, В. Преображенського, В. Руденка, І. Твердохлебова, О. Топчієва, О. Шаблія та ін. Теоретичні засади та методика дослідження сформовані на підставі розробок із цієї проблематики О. Бейдика, Л. Гриніва, М. Копача, В. Кравціва, С. Кузика та ін.

Мета дослідження – аналіз туристичних потоків Львівської області. Відповідно до мети поставлено такі **завдання**: визначення сутності поняття «туристичний потік»; аналіз регіональних передумов розвитку туризму; вивчення особливостей внутрішнього туризму у контексті світових туристичних потоків загалом і України зокрема; визначення просторових відмінностей та показників динаміки потоків туристів тощо.

Вивчення та аналіз туристичних потоків дає змогу цілісно уявити картину розміщення основних туристичних центрів та регіонів, перспективних для туризму, виявити найбільш привабливі туристичні напрямки.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»» немає визначення туристичного потоку, а дослідники туристичного бізнесу трактують його по-різному. Наприклад, І. М. Школа характеризує туристичний потік як «постійне прибуття туристів у країну» [7, с. 441]. Проте, на нашу думку, таке визначення неповне, оскільки характеризує потік лише як вхідний.

Зважаючи на законодавчо-правові акти про туризм, туристичний потік – це сукупність мандрівників, що подорожують поодинож, сім'ями чи групами в межах власної країни або до інших країн із незабороненою метою, від 24 годин до одного року, без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності та із зобов'язанням покинути місце перебування у зазначений договором про подорож термін. Це визначення поглиблює сутність туристичного потоку, оскільки відображає напрямки подорожей, а також кількісні і часові характеристики [6, с. 31].

Опираючись на логістичне вчення, слід сказати, що потік туристів – це «сукупність процесів, що забезпечують рух туристів у певному часовому інтервалі і вимірюється в абсолютних одиницях»

[10, с. 66]. Процес формування туристичних потоків (рис. 1) можна розглядати як послідовну зміну операцій з розробки маршрутів й обслуговування туристів, а туристичний маршрут – як переміщення групи людей або однієї особи до місця зацікавлення, перебування та повернення до місця проживання [6, с. 32].

Рис. 1. Складники процесу формування туристичних потоків [6, с. 35]

Формування туристичних потоків не відбувається автоматично чи спонтанно, а вимагає скоординованої діяльності на всіх етапах руху і перебування туристів. Для ефективного управління потоками туристів потрібно їх класифікувати. На жаль, цьому питанню поки що приділяється недостатньо уваги, на відміну від класифікації туризму і туристів. Тому розподіл потоків відбувається залежно від форм і видів туризму. В чинному Законі України «Про туризм» розкрито сутність кожної форми туризму, а також визначено види туризму [1].

Види туристичних потоків визначаються мотивацією мандрівників, що характеризується спрямованістю, масштабністю і метою подорожі [6, с. 33].

Зважаючи на це, можна виділити потоки туристів за: періодом виникнення; організацією; способом побудови маршруту; тривалістю подорожей; віком туристів; транспортними засобами; сезонними та іншими ознаками.

У Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» за організаційними формами виділяють: внутрішній туризм і міжнародний туризм [4, с. 4].

Очевидно те, що подорожі формують туристичні потоки, а класифікаційні ознаки за формами і видами є основою розробки механізмів їхнього розвитку та обслуговування.

Специфічною рисою туристично-рекреаційної сфери є те, що вона поєднує в собі понад 50 суміжних галузей: культуру, мистецтво, науку, освіту, спорт, готельне господарство, медицину, торгівлю, харчування, транспорт, зв'язок, фінанси, побут, народні промисли, розваги, будівництво тощо. Кожна країна, регіон, місто намагаються пропагувати та популяризувати власну туристичну привабливість.

Територія Львівської області з її унікальними історико-культурною спадщиною, мистецтвом, лікувально-оздоровчими, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями в поєднанні з вигідним географічним положенням є чудовою базою для розвитку найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку. Об'єктивно оцінюючи туристично-рекреаційні можливості цього регіону дослідження, стає очевидним те, що область має передумови для перспективного розвитку культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, гірськолижного, природничо-пізнавального, науково-освітнього, релігійного, мисливського, сільського, екологічного, водного, етнічного, спортивно-оздоровчого, ділового, відпочинково-розважального, активного, екскурсійного туризму.

На території області знаходиться понад 4 тис. пам'яток історії та культури, значна частина яких (понад 2 тис.) зосереджена у Львові – місті світової культурної спадщини ЮНЕСКО, а також у містах Жовква, Белз, Бібрка, Золочів, Жидачів, Самбір, Дрогобич [3].

Великою популярністю серед туристів користуються центри релігійного туризму – Крехівський та Унівський монастирі, а також замкові фортифікації – Олеський, Золочівський, Підгорецький, Свірзький замки, що об'єднуються в найпопулярніший туристичний маршрут «Золота підкова Львівщини».

Львівська область займає одне з визначних місць у державі за наявністю природно-рекреаційних та лікувально-оздоровчих ресурсів, що представлені лікувальними мінеральними водами (сім типів), лікувальними грязями, озокеритом, на базі яких розвиваються відомі в Україні та за кордоном курорти – Трускавець, Східниця, Моршин, Немирів, Великий Любін, Шкло. Південну частину області займають мальовничі гірські ландшафти Українських Карпат. На її території містяться національні парки «Сколівські Бескиди» та «Яворівський», спеціальні економічні зони «Курортполіс Трускавець» та «Яворів» тощо [3].

Рельєф, кліматичні умови, водні ресурси, лісові масиви Карпат і чудові краєвиди сприяють розвитку літніх та зимових видів відпочинку, у тому числі гірськолижного відпочинку та спорту. Популярними є гірськолижні курорти Сколівського та Турківського районів – Славське, Тисовець, Плав'є, Волосянка, Розлуч, Турка. Для водних видів відпочинку, оздоровлення і туризму найбільш придатними є ріки Дністер, Стрий, Свіча, Західний Буг, окремі штучні водойми в околицях Львова та у Яворівському районі [3].

Чемпіонат з футболу ЄВРО-2012 став чудовою нагодою розказати про Львів та Львівську область світові. Це добрий трамплін для активізування туристично-рекреаційної галузі, зокрема її інфраструктури та сфери послуг.

За прогнозом Всесвітньої туристичної організації, до 2020 р. Україна може ввійти в першу двадцятку країн із найбільш популярними напрямками туризму. Роль органів державної влади в цьому механізмі полягає у створенні сприятливих умов для діяльності в туристично-рекреаційній сфері, що створить так звані «магніти» для інвестування як масштабних, так і невеликих проектів [3]. Кожен турист, який приїжджає на Львівщину, є безпосередньою інвестицією в туристично-рекреаційний комплекс.

Вдале геополітичне положення області з її унікальними історико-культурними пам'ятками, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями є чудовою базою для розвитку найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку. Слід зазначити, що регіон відкритий для внутрішнього й іноземного споживача, а також привабливий для розвитку туризму загалом.

У світі та в Україні чітко простежується тенденція до регіоналізації суспільно-економічних процесів, що значно активізували питання економічного розвитку регіонів. Туристична діяльність також впливає на економіку регіону та держави через споживання туристичних послуг. Опосередкований вплив туризму проявляється у стимулюванні попиту на такі види економічної діяльності, як транспорт, зв'язок, готельне і ресторанне господарство, роздрібна торгівля, харчова промисловість, фінанси і страхування. Завдяки цьому покращується економічна ситуація в регіоні та державі, створюються додаткові робочі місця на постійній та сезонній основі, а також з'являється можливість отримувати додаткові вигоди від притоку капіталу, зокрема вкладень коштів у розвиток інфраструктури.

Львівська область має добре розвинену транспортну інфраструктуру і виступає головним транзитним коридором у мережі Європейський Союз–Україна–Росія та країни Кавказу, Центральної і Східної Азії.

Нині уздовж автошляхів міжнародного і регіонального значення, що активно використовуються туристами, формується розгалужена інфраструктура приватних готелів, мотелів, кемпінгів, ресторанів, сервіс-центрів, що здійснюють обслуговування транзитно-туристичних потоків на рівні європейських стандартів. Все це сприяло збільшенню кількості туристів за останні роки (табл. 1).

Аналіз основних показників будь-якої групи туристів (іноземні, внутрішні), яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності за період з 2000 по 2011 рр., засвідчує помітну нестабільність. Особливо прикрою для Львівської області, та й для всієї України, є динаміка туристичних потоків іноземців.

Таблиця 1

Динаміка туристичних потоків Львівської області у 2000–2010 рр., осіб [11]

Показник	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість туристів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності, всього, в т. ч.	118 811	128 563	90 756	93 553	117 242	143 610	109 947	153 939
іноземні туристи	23 759	32 020	11 233	8427	9478	14 062	9306	9894
туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	28 547	28 616	35 068	40 717	58 250	76 851	59 040	102 340
внутрішні туристи	66 505	67 927	44 455	44 409	49 514	52 697	41 601	41 705
Кількість екскурсантів	64 913	96 647	112 450	140 680	79 320	78 418	79 695	56 045

Якщо у 2003 р. нашу область відвідали майже 35 тис. туристів (що більше ніж у 2000 р. у 1,5 раза), то в наступних роках відбулося різке скорочення – до 8,4 тис. в 2006 р. (24,4 % від 2003 р.). Причиною цього може бути політична та фінансово-економічна нестабільність у державі і, як результат, втрата туристичної зацікавленості. Також чинником поступового скорочення іноземних туристів стало встановлення у 2005 р. ставки ПДВ на рівні 20 % на в'їзний туризм. Відтак значно скоротилися в'їзні туристичні потоки, що призвело до зменшення кількості підприємств, які займаються в'їзним туризмом, та тінізації їхньої діяльності. Це також вплинуло негативно і на кількість екскурсантів. Проте у 2008 р. відбувся незначний ріст по всіх показниках, що пов'язаний із негативними тенденціями на валютному ринку та значним знеціненням національної валюти. Це привело до зростання кількості туристичних подорожей у Львівській області, оскільки відбулося здешевлення національного турпродукту.

Таблиця 2

Динаміка кількості готельних закладів у районах Львівської області у 2000–2011 рр., одиниці [9, с. 50]

Райони	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Бродівський	1	1	1	–	–	–	–	–	1	1	1	1
Буський	1	1	1	1	2	2	3	2	1	1	1	1
Городоцький	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
Дрогобицький	–	1	1	1	1	2	1	2	3	3	1	2
Жидачівський	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Жовківський	1	1	1	1	1	1	2	4	4	4	5	5
Золочівський	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Кам'янка-Бузький	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Миколаївський	3	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Мостиський	2	2	3	3	4	4	4	5	6	5	5	5
Перемишлянський	–	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Пустомитівський	3	5	9	8	6	7	9	9	15	15	13	13
Радехівський	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Самбірський	–	–	–	1	1	1	1	1	1	1	–	2
Сколівський	4	6	10	10	11	19	21	22	27	29	29	29
Сокальський	–	–	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Старосамбірський	1	1	1	1	1	1	1	1	–	–	–	1
Стрийський	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Турківський	–	–	–	2	3	3	2	3	4	4	4	4
Яворівський	2	2	3	3	4	4	4	6	6	6	5	5
Усього	25	31	43	42	43	54	59	66	81	83	78	82

Статистичні показники засвідчують позитивну тенденцію росту, зростаючу кількість туристів-громадян України, що виїжджали за кордон. Порівняно з 2002 р. (із найнижчим показником виїзних

українських туристів), у 2011 р. цей показник виріс у 4,8 раза. До цього могли призвести причини, наведені вище, а також невідповідність такої характеристики туристичних послуг, як «ціна – якість». Також до причин скорочення темпів росту туристичних потоків у районах Львівщини слід віднести зменшення організованого туризму. Хоча Держприкордонслужба і реєструє зростання кількості осіб, що подорожують із туристичною метою, дедалі більша їхня частка самостійно займається організацією поїздки. Це є наслідком спрощеного режиму перетину українських кордонів. Крім того, велика кількість інформації в мережі Інтернет та вільний доступ до неї сприяє поширенню електронної комерції у вигляді торгівлі послугами, що спонукає іноземців все рідше звертатися до послуг туристичних фірм. Закордонні турфірми мають можливість укласти договори безпосередньо із готелями, санаторіями, базами відпочинку [5].

Динаміка кількості готельних закладів у районах Львівщини (окрім м. Львова) засвідчує значне зростання – від 55 одиниць у 2000 р. до 228 у 2011 р., що зумовило зростаючу тенденцію кількості приїжджих. У 2011 р. цей показник склав 396,2 тис. осіб, що на 41,46 % більше, ніж у 2000 р.

Загальна оцінка рекреаційно-туристичного комплексу Львівської області дала змогу проаналізувати її туристичні потоки та основні показники готельних закладів з погляду територіальних відмінностей (табл. 2).

Очевидним є те, що найбільш забезпеченими закладами туристичної індустрії вирізняється м. Львів (центр культурної спадщини України) та Сколівський район (центр рекреаційного, зеленого та пригодницького туризму, що нині активно розвиваються та популяризуються серед молоді), а найменш забезпеченими є Перемишлянський та Бродівський райони, оскільки ці райони, згідно з нашими дослідженнями, виявилися найменш цікавими для відвідувачів.

Відповідно до статистичних відомостей серед туристів найбільшою популярністю користуються такі райони Львівської області, як Сколівський (136 506 осіб), Пустомитівський (126 523 осіб), Мостиський (43560 осіб) і Жовківський (32 227 осіб) (рис. 2).

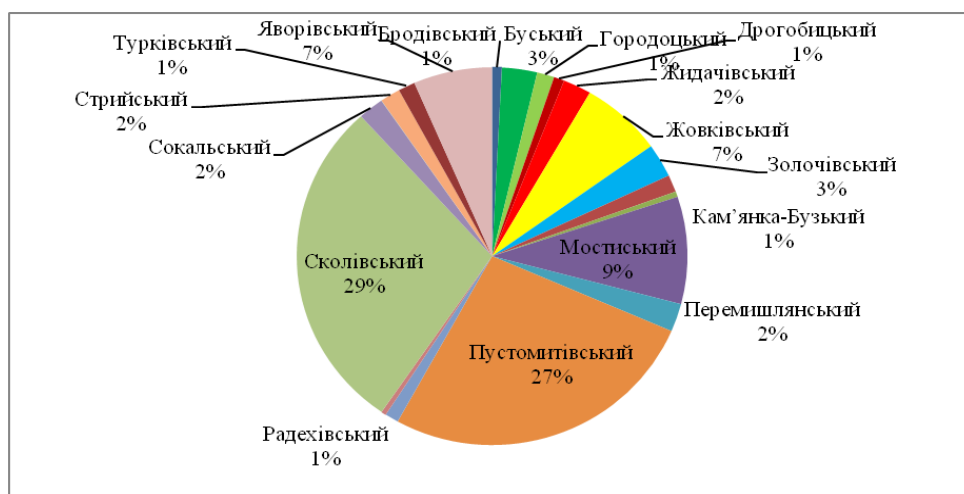

Рис. 2. Відсоткове співвідношення туристів, яких обслуговували у готельних закладах районів Львівської області

Як бачимо, першість займає Сколівський та Пустомитівський райони, також до лідерів ми віднесли Мостиський і Жовківський райони. Їхні показники хоча й менші, проте значно перевищують показники решти. Це стало можливим завдяки розробці та впровадженню уніфікованих туристичних маршрутів: «Золота підкова Львівщини» та «Сакральний шлях» у Пустомитівському та Жовківському районах; «Фортеці Львівщини» у Мостиському районі. Великою популярністю користуються зимові гірськолижні центри у Сколівському районі: комплекси «Гисовець», «Захар Беркут» та Національний природний парк «Сколівські Бескиди», Державний історико-культурний заповідник «Тустань» і ландшафтний парк «Бердо».

Ще одним показником внутрішнього туризму є кількість іноземців, яких обслуговували у готельних закладах районів Львівської області. Він територіально диференціюється у значних межах (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка кількості іноземців, яких обслуговували в готельних закладах районів Львівської області у 2000–2010 рр., осіб [9, с. 64]

Район	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Загальна кількість, осіб
Бродівський	46	76	–	–	–	–	–	–	–	122
Буський	–	–	–	–	72	–	–	–	–	72
Городоцький	–	–	–	65	35	137	58	40	41	376
Дрогобицький	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Жидачівський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Жовківський	–	–	–	–	30	526	769	805	1460	3590
Золочівський	85	49	70	132	83	160	64	24	49	716
Кам'янка-Бузький	–	–	–	–	–	–	–	53	930	983
Миколаївський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Мостиський	547	463	525	742	141	106	102	163	136	2925
Перемишлянський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Пустомитівський	5459	1782	1280	1547	2290	1351	1383	1564	1242	17 898
Радехівський	33	–	–	–	–	–	–	–	–	33
Самбірський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Сколівський	144	353	432	473	538	357	314	246	221	3078
Сокальський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Старосамбірський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Стрийський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Турківський	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Яворівський	240	380	277	169	101	150	151	124	99	1691
Загальна кількість іноземних туристів	6554	3103	2584	3128	3290	2787	2841	3019	4178	31 484

Вищесказане дає підстави зробити такі висновки:

- найбільш привабливими для іноземних туристів є Пустомитівський (17 898 осіб за період із 2000 р. по 2010 р.), Жовківський (3590 осіб) та Сколівський (3078 осіб) райони, адже ці території відомі своїми туристично-екскурсійними об'єктами, ландшафтними особливостями та туристичними маршрутами;
- найбільша кількість іноземців у Львівській області була у 2000 р. (6554 осіб), після чого відбувся значний спад (більш як у 2 рази). До 2010 р. спостерігалася нестабільність у кількості іноземних відвідувачів, хоча у 2010 р. цей показник зріс у 1,5 рази.

Найбільша частка іноземців у загальній кількості приїжджих готельних закладів виявилася в Пустомитівському (80,7 %), Мостиському (79,6 %), Золочівському (54,5 %) та Жовківському (54 %) районах, що відомі не лише на території України, а й за її межами пам'ятками історії, архітектури та культури. Це райони, де активно розвиваються цільові туристичні поїздки на міжнародні етнофестивалі, такі як «Підкамінь», «Звенигород», «Замкові брами». Також великої популярності серед туристів набули святкування Різдва та Великодня. Найменш привабливими для іноземців є готельні заклади у Дрогобицькому, Жидачівському, Миколаївському, Перемишлянському, Самбірському, Сокальському, Старосамбірському, Стрийському та Турківському районах, оскільки ці райони за кількістю пам'яток архітектури вважаються малоатрактивними (табл. 4).

Найдовший час перебування іноземних відвідувачів спостерігався у найбільш атрактивних районах Львівської області, тобто Пустомитівському (25 765 людино-днів) та Сколівському (11 869 людино-днів) районах, що становлять 48 % та 22 % відповідно. Незадіяними у відвідуванні серед іноземців були такі райони, як Буський, Дрогобицький, Жидачівський, Миколаївський, Перемишлянський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський. До цього призвела низка факторів: по-перше, це райони, де туристично-екскурсійними об'єктами є здебільшого історичні місця, що викликають зацікавленість лише серед науковців та дослідників. По-друге, відсутня сучасна матеріально-технічна база туризму,

а це веде до недостатнього сервісу обслуговування. По-третє, не всі райони області можуть зацікавити туристів, оскільки пріоритетним для них є видобуток сировини (м. Дрогобич та м. Борислав – центри видобутку нафти), переробка (м. Миколаїв – ВАТ «Миколаївцемент» – лідер у галузі будівельних матеріалів), виготовлення товарів (м. Стрий – ТзОВ «LEONI Wiring Systems UA (GmbH)» є провідним виробником кабельних мереж для засобів транспорту на світовому ринку) [11].

Таблиця 4

Загальний час перебування приїжджих у готельних закладах районів Львівської області [9, с. 66]

Район	2000	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Сумарний час, людинодіб
Бродівський	4323	4776	–	–	–	–	201	168	108	9576
Буський	1935	3328	4053	3092	2176	1350	1450	979	1030	19 393
Городоцький	266	7407	14 085	16 288	15 696	9242	5704	6213	4529	79 430
Дрогобицький	–	4500	3122	3282	3920	4146	20 567	14 789	712	55 038
Жидачівський	1659	5410	4298	3737	4250	4210	2433	995	1125	28 117
Жовківський	470	372	14 302	12 080	13 194	19 370	24 318	21 156	18 870	124 132
Золочівський	1126	1631	2508	2466	1506	1681	1899	2243	2320	17 380
Кам'янка-Бузький	951	906	900	525	636	670	697	1445	12 022	18 752
Миколаївський	1338	1439	179	316	316	457	187	20	2	4254
Мостиський	3182	4463	9466	4295	3334	10 000	8457	7793	8399	59 389
Перемишлянський	–	11 913	15 994	17 664	18 136	21 247	13 636	13 316	10 268	122 174
Пустомитівський	10729	15 026	9086	12617	18 161	20 076	29 075	24 452	72 863	212 085
Радехівський	625	108	2168	3127	2835	2223	2854	775	1117	15 832
Самбірський	–	–	7250	6004	3927	4482	6997	4389	–	33 049
Сколівський	8071	13 966	22 215	59 547	75 255	69 644	92 362	100 072	80 531	521 663
Сокальський	–	7102	11 372	9272	1348	1939	1881	2633	2786	38 333
Старосамбірський	360	720	338	385	323	145	–	–	–	2271
Стрийський	5582	5988	179	436	255	1045	7315	7371	5707	33 878
Турківський	–	–	6921	3794	2382	7811	8737	3786	4842	38 273
Яворівський	4816	8090	6566	7253	4941	8799	7258	4712	2852	55 287
Усього	344 240	97 145	135 002	584 902	172 591	762 605	895 664	735 761	855 266	

Найменш привабливими для іноземців були Дрогобицький, Жидачівський, Миколаївський, Перемишлянський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський райони, оскільки їхня діяльність зосереджена на виготовленні промислової продукції, а туристичній сфері не приділяється достатньої уваги і не здійснюється аналіз передумов розвитку туристичної привабливості, а отже інвестиції для цих цілей майже не надходять.

Аналіз кількості туристів, яких обслуговували суб'єкти туристичної діяльності, засвідчив найбільшу привабливість:

- Сколівського району, з його етнічною культурою, традиціями, ландшафтами та гірсько-лижними базами;
- Пустомитівського району, де наявні джерела мінеральних вод, а також значна кількість пам'яток архітектури. Висока атрактивність зумовлена також незначною відстанню від обласного центру – м. Львова.

До малоатрактивних районів Львівської області належать Буський, Дрогобицький, Жидачівський, Миколаївський, Перемишлянський, Старосамбірський, Стрийський, Турківський, оскільки вони характеризуються невеликою кількістю пам'яток архітектури, а також іншою скерованістю господарського комплексу, де туристичній сфері не приділяється достатньої уваги.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для України 2012 р. був дуже визначальним, адже відбувся чемпіонат із футболу «Євро-2012». Туризм відіграв одну з головних ролей у проведенні цього заходу, а також істотно вплинув на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, громадське харчування, зв'язок, будівництво, виробництво товарів, екскурсійна діяльність, культура і сферу розваг. Незважаючи на позитивні наслідки для регіону, слід зважати на всі слабкі сторони з цього приводу (табл. 5).

Оцінка туристичного середовища Львівської області за методом SWOT-аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Історична частина Львова занесена до світової спадщини ЮНЕСКО. 2. Відомі театри та музеї. 3. Наявність природних та рекреаційних ресурсів (мінеральних вод, природних та ландшафтних парків, пам'яток садово-паркового мистецтва тощо). 4. Велика кількість санаторно-курортних установ. 5. Потенціал для «сентиментального», релігійного та інших видів туризму. 6. Історичні зв'язки з українською діаспорою у світі. 7. Можливість приймати футбольні матчі світового рівня.	1. Недостатня кількість готелів різних стандартів. 2. Привабливість регіону піддається ризику через руйнування будівель. 3. Недостатня туристична промоція області. 4. Недостатньо розвинуті туристичні агенції. 5. Відсутність Львівської області у міжнародній туристичній мережі. 6. Недостатньо розвинута інфраструктура охорони природи. 7. Екологічні проблеми. 8. Недостатнє фінансування культурних, освітніх, мистецьких закладів та організацій.
Сприятливі можливості	Потенційні загрози
1. Розвиток «сентиментального» туризму для українців, поляків, євреїв тощо. 2. Результативна промоція області. 3. Поліпшення міжнародного іміджу України та регіону. 4. Розвиток різних сегментів туристичної та відпочинкової інфраструктури.	1. Занепад архітектурних та історичних пам'яток. 2. Стійкий негативний міжнародний імідж України та Львівської області. 3. Недостатнє поліпшення туристичної інфраструктури, розрахованої на різні цільові групи. 4. Складна екологічна ситуація внаслідок активної експлуатації транспортних коридорів. 5. Зменшення інвестицій в екологію та охорону довкілля.

Для встановлення реального стану інтенсивності та географії туристичних потоків в Україні необхідно змінити підходи та методи збору, опрацювання статистичної інформації про кількість, тривалість перебування, витрати туристів і туристичних фірм тощо. Вважаємо, що потрібно створити єдину для м. Львова та області системи збору, опрацювання статистичної інформації, що дало б змогу враховувати зміни у туристичних потоках.

Просторовий розподіл туристичних потоків на території обумовлюється її розміщенням у межах держави, наявністю рекреаційного та культурного потенціалу, соціально-економічної інфраструктури тощо. Ми встановили, що найінтенсивніші туристичні потоки характерні для Пустомитівського, Мостиського, Золочівського, Жовківського та Сколівського районів – як найбільш атрактивних та відвідуваних туристами. Нові можливості для розвитку туристичного бізнесу регіону відкрило Євро-2012, у зв'язку з чим відбулася реконструкція доріг, відкрилися нові готелі й оновився сервіс вже наявних, покращилося міжнародне співробітництво. Сподіваємося, це допоможе збільшити туристичні потоки не лише Львівської області, а й України загалом. Туризм для області має стати основним джерелом фінансових надходжень, які будуть використовуватися насамперед для збереження та раціонального використання культурно-історичної і природної спадщини.

Джерела та література

1. Про туризм: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 15 жовт. – № 324/95. – С. 160.
2. Про порядок виїзду з України і в'їзду: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – 3 черв. – № 33. – С. 406.
3. Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні: Указ Президента України № 726 від 24.12.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/136/2007>
4. Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року. – Львів : [б. в.], 2008. – С. 33–36.
5. Діденко В. М. Менеджмент : підручник / В. М. Діденко. – К. : Кондор, 2008. – 584 с.
6. Дядечко Л. П. Теорія і практика логістизації механізмів формування та обслуговування туристських потоків : монографія / Л. П. Дядечко, В. Є. Редько. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – С. 30–59.
7. Олійник Я. Б. Теоретичні основи туризмології : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К. : Ніка-Центр, 2005. – С. 18–32.

8. Отряжа М. А. Дослідження туристичних потоків: методика і аналіз / М. А. Отряжа // Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту. – 2007. – Вип. 13. – С. 124–129.
9. Пинда М. П. Готельне господарство та туризм у Львівській області : стат. зб. / М. П. Пинда. – Львів : Гол. упр. статистики у Львів. обл., 2011. – 109 с.
10. Фарат О. В. Інноваційні напрями розвитку туристичної галузі Львівського регіону / О. В. Фарат, М. В. Марущак // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – № 2 (8). – С. 34–41.
11. Пустомитівський район [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.karpaty.info/ua/uk/lv/ps/>

Паньків Наталія. Географія туристических потоков Львовской области. Рассмотрен подход к определению понятия туристического потока, его типизационных и структурных особенностей. Проанализированы предпосылки возникновения и территориального направления туристических потоков Львовской области, сделан акцент на основных туристических центрах и районах, наиболее привлекательных с туристической точки зрения. Выявлено соотношение количества иностранных туристов и отельных предприятий разных районов.

Ключевые слова: туристический поток, туристическая привлекательность, предпосылки развития туризма, территориальные отличия, туристические центры, отельные предприятия.

Pankiv Nataliya. The Geography of Tourism Streams of Lviv Region. The purpose of study is an analysis of tourist streams in Lviv region, which resulted in the need to define the essence of «tourist stream», the definition of conditions for development of tourism within the region of study, analysis of domestic tourism in the context of international tourist streams and Ukraine as a whole, the definition of territorial characteristics and the dynamics of travel streams, and so on. Lviv region is one of the outstanding provisions of the country in the presence of natural recreation and therapeutic resources, there are more than 4000 monuments of history and culture within it, much of which are concentrated in Lviv (over 2000). As a result of preconditions analysis of regional referral of tourist streams in Lviv region the focus is made on the main tourist centers and districts, with the most attractive tourist point of views. It was conducted the correlation of foreign tourists number and hotel enterprises in various areas. Thus, the most attractive from the tourist point of view are Skole, Pustomyty, Mostyska and Zovkva districts, where the largest number of accommodation establishments are concentrated (L'viv is not included). Also it was clarified the positive and negative aspects of the development of domestic tourism.

Key words: the tourist stream, the tourist attraction, the preconditions of tourism development, the territorial difference, the tourist centers and hotel enterprises.

Стаття надійшла до редколегії
19.11.2013 р.

УДК 911:338.48

Анастасія Гринасюк

Ретроспективний аналіз методик оцінювання атрактивності ландшафтів

Оцінка естетичної привабливості ландшафтів актуальна для раціонального планування територіальної організації господарської діяльності, особливо для розвитку рекреаційної і природоохоронної діяльності. У статті здійснено історичний огляд розвитку ландшафтної естетики як наукового напрямку географії. Розглянуто теоретичні підходи та систему критеріїв для здійснення комплексної оцінки атрактивності ландшафтів. Проаналізовано основні методичні підходи оцінювання естетичної привабливості пейзажів. Висвітлено методичні напрацювання у цій тематиці та виділено їхні переваги й недоліки. Визначено напрями подальшого вдосконалення методик. Вказано на місце і роль оцінки привабливості ландшафтів Волинської області у рекреаційній діяльності.

Ключові слова: ландшафт, оцінювання, атрактивність ландшафтів, ландшафтна естетика.